

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: „Učiteljstvo — resen stan!“ — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik.
Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

„Učiteljstvo — resen stan!“

I.

Učiteljski ponos zahteva, da napišemo dve tri v „album“ onemu „neučitelju in — vendar učitelju“, ki je imel toliko poguma, da je šel blatit mučeniški učiteljski stan na tak način v „Novem Listu“. Ni nam namen ravnati se po geslu „klin s klinom“, ker je napad preveč trivijalen, ali, dandanes se sodi drugače, z drugega stališča; če onega klerikalnega pisca ni bilo sram, blatiti nas, pa naj še nas ne bodi — obrnimo orožje! Morebiti poreče kdo: saj ni tega pisal noben duhoven — temu je odgovor: četudi bi tega ne bil pisal duhoven, je pa to zakrivil klerikalen list, ki je to prinesel in ki je od duhovnov podpiran, sicer so pa osebe kot take postranska reč, tu se gre za našo stvar, za napad od duhovstva, ki nam hoče še to malo plačico, ki jo imamo, požreti.

Najprvo prosimo, cenjeni čitatelj, čitaj ta pamflet tako, da postaviš tam, kjer je „učitelj“ ali „učiteljstvo“, „duhoven“ oziroma „duhovščina“, to svetujemo posebno onemu „neučitelju in — vendar učitelju“, ki je spisal omenjeni članek v „Novi List“ in videl bo samega sebe v zrcalu človeške sodbe! Kako Vam zveni v ušesih to-le: „Dobra polovica naših duhovnov ne zasluži tega imena v pravem pomenu besede, kar ni v čast in ponos temu resnemu stanu“, in pa „Povprečno gre govorica, da so duhovni lumpje, t. j. pijanci ponočnjaki, babjeki in kar je takega več. In ta govorica ni tako neopravičena“. Se Vam dopade to? Seveda, dá se tudi na Vaš stan kaj dobro obrniti obrekovanje, s katerim blatite nas.

Znano je, da vsako seme ne obrodi, da vsaka bilka ne dozori, da ni pravila brez izjeme, da ni stanu brez težav in ker sploh popolni nismo, torej tudi bitja enega stanu ne morejo biti popolna: vsak stan ima svoje dobre in slabe člane! Da bi pa učiteljstvo zaslužilo toliko zaničevanja (od strani duhovščine še posebno), to pa vendar ne gre. Mnogo bi se dalo pisati in govoriti o tem, toda to ni danes naš namen, pojdimo k stvari onega zloglasnega članka. Oni „neučitelj — učitelj“ ki se tako zaganja v nas, se ogreva za idejo, da bi se mesto sedanjih „civilnih“ učiteljev (ali kakor bi oni rekli, lajikov) uvedli duhovni-učitelji, oziroma menihi, pravi, da so svoječasno franciškani več dosegli s svojo strogostjo (s palico) kakor dosežemo danes z moderno pedagogiko! Dobro! Pisec onega članka menda še dandanes čuti potrebo „brezovke“, „kanarčka“ in drugih takih reči, koje priporoča! Zakaj

pa ta mož, ta učenjak in „pedagog“ ne nastopi pri kompetentni oblasti, zakaj ne nastopi javno z imenom in ne izda novega navodila in predpisa, kedaj in kako naj se uporabljajo? Zakaj piše to v obskuren, zakoten, klerikalen listič, ki ima večino svojih čitateljev med onimi sloji, ki ne poznajo moderne šole in njenih zahtev? Vse to, in pa vse blatenje našega stanu prihaja od tod, ker hoče delati propagando za redovne in samostanske šole! Boli ga, „da se je redovnikom iztrgal iz rok šolski pouk in se izročil ‚lajnikom‘ v kratkem jopiču“. To vse pa se je storilo le za to, da je več ljudi možkega spola dobilo stalen kruhek — a sedaj pride lepo — „a dežela in država je dobila izdatno breme na stroških, na vzdrževanju novih učnih močij.“*) To bi bil izvrsten tema za maturante! Gospodje profesorji in nadzorniki, dajajte take naloge „o stalnem in prijetnem kruhku učiteljstva“ četrtoletniku, potem se Vam pa že posreči, da dobite iz celega razreda enega samega učitelja, (kakor letos na Štajerskem v Mariboru), a ostali Vam pojdejo v razne državne službe: na pošto, k financii, v računsko oddelke, k davkariji in k vojakom, kjer postanejo tekom kratkega časa uradniki, oziroma častniki z lepo plačo v mestu! Tam se jim ne bo treba pijanim valjati za plotom, kakor vé to povedati oni „gospod“ dopisun, ali pa stradati na kakem hribu z borno plačo 20 gld. (v Istri) ki so „za živeti premalo, za umreti preveč!“ In ali teh uradnikov in častnikov ne bo vzdrževala država?! Ali ne bodo v breme davkoplačevalcem, kakor vsi drugi uradniki, profesorji in med temi tudi duhovni?! Toraj zase imate kruh, za nas ga pa ne bodi! Kaj smo mi res taka svojat, mi, ki smo dovršili svoje študije, koje nam država predpisuje in država pripozna, da ne bi imeli pravice do obstanka: kaj naj mi, ki smo končali predpisane študije, storili, kar se od nas zahteva, mi naj gremo živi pod zemljo — na ljubo klerikalcem, da nas nadomestijo z menihi in drugimi „faliranimi študenti“ in starimi „kaproli“?! Saj bodo oni od zraka živeli in pa od božje besede? Gospod dopisnikar je pozabil, ali pa še nikdar vedel ni, da se niso radi nas ustanovile šole, ne radi tega, da bi imeli stalen kruhek, ne nam na ljubo se nalaga narodu breme vzdrževanja šol ampak zato, ker je šola potrebna, in pa kako potrebna! To ve vsak človek, ki ima kaj razuma; po-

*) In to so seveda storili in povzročili učitelji, da dobe mastne plače! So pač mogočni in prebrisani ti šmentani „sumaštri“. Uredn.

sebno potrebna pa bi bila neka posebna šola za onega — neučitelja — učitelja! Vrhutega pa redovniške ali samostanske šole niso najboljše in najcenejše (kar se lahko proračuna na neki slovenski šoli.)

Oni mazač pravi dalje: „V svojem 19. letu ostavi učiteljišče in potem je „zrel“ za učitelja, — torej pravcati otrok med otroci! Pa mi povej, čitatelj, koliko spoštovanja zamorejo imeti otroci pred tako mladim učiteljem? Prav malo, a ga tudi zares malokdaj imajo. Resnica je temveč, da s takim učiteljem učenci norce brijejo ter se ne brigajo za njegove opomine, katere često ne smatrajo niti resnim.“

Dobro, naj bode devetnajstletni učitelj otrok med otroci, kaj pa je 22letni kaplan med 70letnimi starčki in ženicami? Učitelj je bil sam učenec, se je učil vsega, česar rabi za pouk v šoli in je to, kar poučuje, s a m poskusil, je teoretično in praktično izobražen in o tem prepričan; o kaplanih -lahkoživcih pa prepuščamo sodbo „Novemu listu“, posebno kadar pripravljajo ljudi na težke in važne korake v življenju, kakor izpraševanje in priprava za sv. zakon.

Glede „boljših hiš“ pa ne vemo, če se jih bolj drži „gospod“ ali pa „šumašter“, znano nam je pa, da se tudi „žegnani gospodje“ ne branijo postranskih zaslužkov! Sedaj pride drugi del, kvalifikacija; že prej omenjeni odstavek: „Povprečno gre govorica itd.“ nas pouči o tendenci: Reci ti drugemu, da je lepo, da ti on ne poreče!

Pustimo, naj bode, učitelji so „lumpje, t. j. pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več! Gospodje maziljeni — kdor od Vas je popolnoma nedolžen, naj vrže kamen v slehernega od nas!!! Kdo od Vas ni še nikdar pil — da je bil „vesel“, kdo od Vas ni še nikdar „čez uro“ ostal v „veseli družbi“*) (ali pa tudi kje drugod), kdo od Vas ni še nikdar pogledal in ljubko pogledal lepega dekliča, pa recimo, da je bila samo Vaša „sestričina“?! Gospodje, roko na srce! Izprašajte svojo vest — pa boste videli, da smo grešniki vsi, vsi!

„Učitelj, ki je vsled prirojene človeške slabosti zabredel recimo v slabo družino, česar ob svojih stanovskih ozirih često ne more drugega nego postati pijanec in ponočnjak. Koliko sicer dobrih učnih močij vidimo poginiti na tej strasti. Znani so mi slučajji, ko so učitelja našli pijanega, spečega za kakim plotom, ko bi imel iti poučevati v šolo, ali vsaj je bil zaklenjen doma v svoji sobi med tem ko je „razred“ čakal nanj.“ Mogoče, da se je to res pripetilo, pripoznamo, da je to mogoče, ali pa morda to ni še v veliko večji meri mogoče pri „gospodu“ — posebno, kar se tiče stanovskih ozirov; da so otroci morali čakati učitelja, to ni lepo, še manj lepo je pa, ako je morala cela fara čakati na duhovna, ko je k maši odzvonilo — ali „njega“ ni bilo, ko so pa ljudje že odhajali, je „on“ v skrivnostno sladkem ginjenem stanju romal od ene strani ceste do druge — z odpetimi hlačami . . . Jeli to lepo?! Saj ima duhovnik, ki izbera, dostikrat slabšo družbo, kakor pa učitelj, duhovnik ima tudi več priložnosti, ker ima v kleti vino in drugo, tudi prostega časa ima mnogo več, zato pa hodijo kaplančki po konsumnih društvih prodajati „kikle in fertahe“ pa tehtati kavo in sladkor ljubkim deklicam in brhkim ženicam — v korist narodne blaginje! Ako pa bi se učitelj upal pričeti kako narodno-gospodarsko podjetje ter po-

učevati ljudi o stvareh, ki bi jim bile v korist in probudo, takoj bi postal trn v peti duhovnika, ki bi alarmiral „šolski svet“ in druga oblastva ter ga spravil v disciplinarno preiskavo in ob kruh! Pa učitelj tudi nima toliko časa in nima sredstev, on nima „štiftanih“ maš in „plačanih očenašev“, nima pogrebov in sploh „štole“! Lahko je govoriti tistemu človeku, ki sedi na kupu denarja in zabavlja čez bližnjega, ki takorekoč strada, si dan za dnem ubija glavo in muči s paglavci — za lonec krompirja!!! Primera o delovanju učitelja z duhovnimi, primera z dolgovi in drugimi nadlogami učiteljstva z duhovskim stanom je pač le neumestna baharija bogatinov nasproti revežem! Češ mi duhovni smo požrtvovalni, delavni, skrbimo za blagor naroda in porabimo svoj čas za to; radi tega pa nismo pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več. Toda gospoda, malo se morete ponašati — iz krvi in iz mesa ste kakor mi, le to je, da vi svoje grehe zakrivate, naše pa na veliki zvon obešate, za nami s prstom kažete: to je učitelj — to sem pa jaz! Ali poštenje, gospoda, je pa druga stvar. Mi sami sebe in svojo kri preživimo in preskrbimo sami — naši otroci nosijo vzlic temu, da smo ponočnjaki in babjeki naše priimke, nam ni treba radi „blaginje naroda“ iskati „psevdo-očetov“ in dajati raznim „sorodnicam“ ob gotovih časih „neprijetnih daril in dot“ — pa tudi ne moremo — ker smo reveži, in vendar ne prosimo vas za „par milijonov“, s katerimi bi po vašem mnenju poravnali naše dolgove! Par milijonov, veste kaj je milijon, veste koliko je učiteljev (slovenskih)? Tako pisanje je res uredno dotičnega pisarja in pa „Novega lista“.

Prosit, gospoda! Tak list in pa taka klerikalna inteligenca, ki ima toliko blata, to gre skupaj!

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Deželni šolski svet.*)

C. kr. deželni šolski svet je najvišje šolsko oblastvo v deželi in sicer za ljudske in meščanske šole, učiteljišča in vadbice, srednje šole (gimnazije, realne gimnazije in realke), kakor tudi za vse v obseg istih spadajoče privatne in posebne učilnice, v kolikor te stoje pod najvišjim vodstvom ministrstva za bogočastje in nauk.

Deželni šolski svet kranjski obstoji: 1.) iz deželnega načelnika, ali namestnika, od njega imenovanega, kot predsednika; 2.) iz dveh poslancev deželnega odbora; 3.) iz enega poročevalca za upravne in gospodarstvene šolske zadeve; 4.) iz deželnih šolskih nadzornikov; 5.) iz dveh katoliških duhovnikov; 6.) iz dveh udov učiteljskega stanu; 7.) iz enega poslanca občinskega zestopa ljubljanskega. Pod številko 3, 4, 5 in 6 navedene ude imenuje cesar. Opravilna doba pod številko 5, 6 in 7 omenjenih udov traja šest let, opravilna doba odposlancev deželnega odbora se pa ravna po času mandata deželnega odbora. Udje učiteljskega stanu dobivajo opravilno pristojbino iz državnih novcev.

*) Znan nam je duhovnik, ki je do pol šeste ure zjutraj v gostilni kvartal, ob šesti uri je pa bral sv. mašo. In to ni edini slučaj! Uredn.

*) Primeri: Orožen, Ustavoznanstvo.

Deželni šolski svet nadgleduje nad okrajnimi in krajnimi šolskimi sveti, ima na skrbi in vodi učiteljišča in k njim spadajoče vадnice. Nadalje potrjuje ravnatelje in učitelje na srednjih šolah, vzdržanih po občinskih pomočkih, varujoč posebne pravice, katere gredo občinam, družbam in privatnim osebam; tudi izreče svoje mnenje o učnih črtežih, učnih pomočkih in učnih knjigah za srednje in strokovne šole in daje letna poročila o stanju vsega šolstva v deželi na ministrstvo za bogočastje in nauk. Vseučilišča in višje šole sploh ne spadajo v področje deželnega šolskega sveta.

Seje deželnega šolskega sveta so ali redne ali izredne. Zadeve, zastran katerih se mora storiti katera razsodba ali izročiti ministrstvu za bogočastje in nauk katero mnenje ali nasvet, se obravnavajo zbornο, vse druge zadeve se pa rešijo pod osebnim odgovorom predsednika, kateri mora v vsaki seji naznaniti deželnemu šolskemu svetu naravnave, narejene v tem času. Pritožbe zoper rāsodbe deželnega šolskega sveta gredo na ministrstvo za bogočastje in nauk. Vlagati se morajo pri deželnem šolskem svetu in imajo odložno moč, če se to zgodi v 14 dnevih po razodetju izpodbite rāsodbe. V nujnih slučajih utegne predsednik narediti neposrednje odredbe, a mora v najbližnji seji si dobiti privolitev deželnega šolskega sveta.

Ali imamo učitelji kakošne pravice do te najvišje šolske oblasti v vsaki deželi? O tem ni govora. Le tedaj bi mogli govoriti o kakošnem uplivu, ki bi ga imelo učiteljstvo do te korporacije, ako bi se oba učiteljska zastopnika, ki sta v deželnem šolskem svetu, izvolila po učiteljstva, n. pr. po deželni učiteljski konferenciji. Toda imenovana sta od presvetlega cesarja na predlog naučnega ministrstva, ki se v tej zadevi na Kranjskem predposvetuje z deželnim odborom. Da so vse šole z vsem učiteljstvom in z vsemi okrajnimi in krajnimi šolskimi sveti vred podrejene c. kr. deželnemu šolskemu svetu, je znano. V tej korporaciji se nakopiči že precej ogromno delo, katero je v izvrševanje odločeno deželnim šolskim nadzornikom, administrativnemu referentu, ki so vsi udje deželnega šolskega sveta, in večkrat tudi mnogim uradnikom.

Naloga c. kr. deželnega šolskega sveta je v kranjskem šol. zakonu le z malimi besedami tako označena:

§ 36. Deželni šolski svet ima v zadevah njemu podstojećih šol poprejšnje področje politične deželne gosposke in tudi cerkvenih višjih gosposk in šolskih višjih oglednikov, ne krateč cerkvenim višjim gosposkam po postavi od 25. vel. travna 1868, drž. zak. št. 48 pridržane pravice.

Vrh tega ima dolžnost:

1.) nadgledovati nad kantonskimi in krajnimi šolskimi sveti, na skrbi imeti in voditi učilnice za učitelje in k njim spadajoče šole vадnice;

2.) potrjevati ravnatelje in učitelje na srednjih šolah, vzdržanih po občinskih pomočkih, varovajoč posebne pravice, katere gredo občinam, družbam in privatnim osebam;

3.) izreči svoje mnenje o učilnih načrtih, učilnih pomočkih in učilnih knjigah za srednje šole in predmetne šole;

4.) dajati letna poročila zastran stanu vesoljnega šolstva v deželi ministrstvu za bogočastje in uk.

(Dalje.)

D o p i s i.

Kranjsko.

Z Notranjskega (še v starem letu po starih nasprotnikih). Dopisnik maloznanega tržaškega „Novega Lista“ nam je v številki z dne 24. listopada privoščil nekaj brč, katerih pošteni nasprotniki ne mislimo vračati — s kruhom. „Dobra polovica sedanjih učiteljev“ — trdi dopisnik — „ne zasluži resnega imena učitelj“. Sprejeto. S to — slabejšo polovico — se bavimo tudi mi. Ne verjamem pa, da je ti polovici tako žal kakor „Nov. Lista“ dopisniku, ker ne more več trditi, kakor v onih blaženih časih: šiba novo mašo poje. Potem se pa še pobaha: danes še ni mnogo, ako kdo samo novo mašo poje. Da, resnica! Mnogo pa je, ako kdo po maši tako poje, kakor je začel dopisnik imenovanega lističa. In naravnost grdo je, ako kdo po maši tako poje — svojim bivšim učiteljem.

Samostanske šole so bile seveda ceneje, ker ti troški niso zabeleženi v analih dež. zbora kot častne vsote, žrtvovane za narodno prosveto, a zabeleženi so — krvavo — še dandanes med darovi, poklonjenimi samostanom, cerkvam in verskim zavodom, zabeleženi — v zemljiški knjigi našega kmeta, kjer kriče, kriče v nebo . . .

„Danes je z 19. letom zreli mladenič pravcati otrok med otroci“ — pravi — kar po mojem strokovnem mnenju še ni nič tako slabega, ker nam je znano, da le kdor se sam pootroči, si pridobi zaupanje otrok, le on more vspešno učiti. Mi vemo, da te lastnosti nima vsakdo v zadostni meri, a brez nje se ne doseže — ničesar, ker nam ni na razpolago „španski les“, „kanarček“ ne brezovka. Treba je torej uporabljati moderne pomočke, katere pa poznamo z 19. letom bolje nego so jih poznali očetje frančiškani v 100 let stari kuti. — Kar čenča dopisnik dalje, kako otroci norce brijejo iz učitelja in njegovih povelj, svedoči, da dopisnik, dasi se nekako kaže s svojim podpisom učitelja-neučitelja, ni bil nikdar „zrel“ ne z 19. in ne s 50. letom, marveč je učitelje ves ta čas zavistno gledal čez ramo najbrž zaradi tega, ker z 19. letom zrelemu učitelju niso na razpolago v varstvo lastne avtoritete — vse peklenške kazni, prižnica, spovednica in zraven obširnega nebeškega kraljestva še vsa cerkvena hierarhija na zemlji. Resen učitelj mora svoj vpliv zidati na drugačno podlago — svojih vspehov v šoli in ljubezen svojih gojencev, in med večino posvetnega razumništva ne zaman. Priča tega je dopisnik sestavka „učiteljstvo — resen stan!“

Dopisniku namreč raste „apetit en mangeant“, ko kvalificira večino učiteljev, da so lumpje — zgoraj še samo dobra polovica ne zasluži resnega imena učitelj. Torej lumpje, pijanci, ponočnjaki, babjeki . . . Morda še kaj več. In večina, skoro vsi smo v ti dišeči družbi.

Torej, Ti skromna slov. duša, ki si vzgojil izročeno Ti deco v krepak, značajan rod; ki vsled tega vživaš med njim tudi že sam sadove svojega truda; Ti stopaš po dovršenem pouku po cestah in potih svojega bivališča spoštovan, pozdravljan kot častitljiv prerok, ki si si pridobil za narodno in c e r k v e n o petje nevenljivih zaslug, ki Ti hvalo pojo domače orgle in lastni pevci daleč po svetu — prijatelj Ti si lump, t. j. pijanec, ponočnjak, babjek . . . Veš zakaj? Zato ker si morda privoščiš o prostih urah kozarček pijače pri znancu, ki — ne vleče z župniščem. Torej pijanec! Babjek si zato, ker si najbrž

oženjen, pa Te je božja previdnost obsula z otroki — veš: to Ti povem na uho! Ti le naši „prijatelji“ ne smejo imeti javno otrok . . . In Ti kolega v naših trgih in mestih, ki si s svojo značajnostjo in izobraženostjo pridobil — brez leskovke, kanarčka in španskega lesa — ugled, da sedaš za mizo k sodniku, sodnemu pristavu, celo k župniku in kaplanu, dočim si prej smel milostno ostajati med potniki, vojniki in domačimi — za vrati — Ti si zato pijanec, ker si upaš povedati svoje mnenje, ki — hvala Bogu — največkrat ni klerikalno.

Slednjič ste ponočnjaki, babjeki, pijanci vsi vi, o katerih ve sploh svet, da pijete vino: Gangl, Kostanjevec, Trošt in drugi s svojimi brezbožnimi spisi; in vi: Juvanec, Fajgelj, Krek, Volarič — živi ali mrtvi — kosmati grešniki! Ali naj omenim še vas, ki vspešno poučujete v kmetijstvu, sadjarstvu in — celo v vinarstvu in kletarstvu? Saj veste, kaj ste po nazorih blagoslovljenega dopisnika „N. L.“ Zakaj? Vi imate vsi preveč prostega časa, kaj da bi se posvetil kakemu idealnemu poslu — recimo dvakrat na teden k taroku „in camera obscura“ — „v korist narodne blaginje ali prosvete, to je pač težko zahtevati.“ Hvala! Kar sapo mi je vzelo. Duhovnik, ki ima 24 ur prostega časa na dan, o, ta se pa posveti idealnemu poslu, a kako in kateri? Brez postranskih opravil ima učitelj 5—6 ur šole na dan. Koliko koristnega bi duhovnik lahko učinil že v tem času? Dopisnik sklepa: „istina je pa tudi, da taki učitelji niso v čast svojemu stanu.“ Iz te proze stavkov ni težko izpoznati, da tudi učitelji, posvetivši se idealnemu poslu niso v čast svojemu stanu. Seveda, ker so doslej s svojimi prispevki pomagali večati slavo nikdar nasitnih klerikalcev. Kaj je njim ostalo? Še lupina ne. — Osel pa ne gre — pravijo, več nego enkrat na led. Vederemo.

Ko nam prav nerodno očita še dolgove, preide na zaključek: neznačajnost, renegatstvo, katerega cvet se zbira — kdo bi bil mislil? — pod narodno-napredno firmo, ki je nekako zavetje za bankerotirane učitelje. „In med narodno-naprednimi učitelji je morda ni izjeme, ki bi ne bila zapadla demoralizaciji vsled gori označenih razmer.“ Tako sklepa. Torej vsi, vsi . . . Quod erat demonstrandum. Najprej dobra polovica, potem večina, slednjič vsi, vsi. Dopisnik mora imeti obširen želodec.

Moj nasvet bi bil ta-le: Vi napredni učitelji, ki ne morete več naprej potiskati narodnega voza, na katerem so tako lepo sedeli naši klerikalni prijatelji, ter vpijete: bodimo mednarodni, in Ti „Učit. Tovariš“, ki si že prava kuga med klerikalci, vi veste, da ste vsi pravi narodni izdajalci. Efijaltje . . . Slušajte torej! Edino le v ponižnosti, v klečeplastvu za klerikalci in za klerikalce je Vaše izveličanje, sicer bomo izročeni mi vsi in naša deca nenasitnemu germanskemu žrelu! Bav, bav! Mislim pa še zanesljivo, da Vas izroče kar naravnost — peklenski drhali. Dober tek, če se ne poboljšate. Toda kdaj se pijanec spreobrne?

Redovniško učiteljstvo ni vzgajalo narodne mladine za tujce, marveč za-se! Ergo: vivat redovniško učiteljstvo!

Z Vrhniko. († I v a n k a V i d i c). Neizprosna smrt pobrala nam je iz naše srede uzorno učiteljico in vrlo tovarišico, gospico J. V., kojej je v 25. dan grudna (na sv. dan popoldne ob polu 4. uri za vselej prenehalo biti preblogo srce. — Rojena je bila v Ljubljani. Oče nje je bil mestnega magistrata uradnik. Službovala je od leta 1877. v Metliki, kjer biva še sedaj v blagem spominu.

— Od leta 1886. je službovala na takrat novo ustanovljeni dekl. šoli na Vrhniku, kjer je bivala do smrti.

Vsled prehlajenja pridobila si je kál bolezni že pred delj časom. A zbog svojega bolehnega stanja ni omagala do zadnjega v izvrševanju svojih dolžnosti. Prve dneve meseca grudna je resno obolela. Nihče si ni nadjal, da naša pokojnica ne okreva več. Prikrita huda bolezen se je razodevala v vsem svojem značaju še-le v zadnjih mučnih dnevih. Koliko je blaga pokojnica pretrpela, ni možno popisati. V zadnjem času svoje trpeče dobe je bila večinoma v nezavesti. Kadar se jej je trpeče stanje le nekoliko zboljšalo, bila je pri svoji čvrsti telesni moči dobro razpoložena ter prijateljsko povpraševala po svojih tovarišicah, tovariših in znancih, ter vsem izročala prijazne in srčne pozdrave.

Govorila je blaga pokojnica prav čestokrat o smrti — rekša, da se rada loči — ker jej ni moči več trpeti. Posebno pretresljive so bile besede, ki jih je govorila svoji tovarišici: Vidim v duhu vas vse pri svojem pogrebu. — Menim, da se je blaga pokojnica brez dvoma nanašala na mnogobrojno spremstvo svojih tovarišic — kojim je bila tako iz srca vdana.

Njeno oko je bilo zrcalo preblage duše. Pri najmanjši nesreči, ki je zadela njeno učenko, so se jej rosila lica solzami. Pregloboko žaljenje je občutila blaga pokojnica, ako je izgubila iz svoje srede učenko zavednih staršev — za kojoj so žalovali roditelji. — Vsakej je poklonila venec ter solznimi očmi skrivno kinčala gomilo.

Draga pokojnica je bila s svojim imetjem razmerno jako darežljiva.

Podpirala je društva ter se vdeležila vseh dobrodelnih namenov. Revez ni odšel praznih rok od nje.

V dokaz njene prirojene blaginje naj le omenim še to, da se je jako veselila uže določene štirirazredne dekl. šole — a le namenom napredka — nikakor mesta voditeljice.

Predraga koleginja Jeaneta, sladko spavaj v zemlji, kjer si se v dobi 16 let trudapolno borila za v obče — nehvaležno Vrhniško prebivalstvo. Tvoj duh bode plaval nad nami! Spomin živel z nami! Blag jej spomin!

Mrtve učitelj je blag prijatelj slovenske mladine.

A. P.

Štajersko.

Naša črna knjiga. Vaš cenjeni list nas je zadnjič pozval, da naj naznanimo javnosti one tovariše, ki bodo pri vršečih se volitvah delovali zoper našo stanovsko disciplino. In prav je to: naj se imena teh naših sebičnežev prav natančno pribijejo, da se vemo ravnati pri oddaji naših zaupnih mest, kakor tudi v občevanju sploh. Takih „Judežev“ se mora vsak zaveden učitelj izogibati in nikdar jim ni ničesar zaupati.

V prepričanju, da se gre za dobro stvar, ki more našemu stanovskemu ugledu mnogo koristiti, pošljem Vam te vrstice, ki bodo morda prvi list naše črne knjige.

Tam v Šmarji, v tistem lepem narodnem trgu, kjer so delovali naši znameniti rodoljubi, kakor Aškerc, Jurtela, Skaza, Vošnjak i. dr., imajo nadučitelja, ki je v svoji mladosti bil steber naše organizacije. On je sodeloval pri ustanovitvi „Šmarskega“ in pozneje „Šmarsko-rogaškega učiteljskega društva“, on je to društvo mnogo let vodil, bil je mnogo let zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu in je bil sploh zaupnik učiteljstva. Tudi pri tržanih si je vedel pridobiti mnogo ugleda. Šolske oblasti so ga cenile tako, da je bil že predlagan nadzornikom. Mož

je jako nadarjen in vztrajno marljiv v svoji nadaljni naobrazbi, a učiteljstvo ga je cenilo posebno radi tega, ker je je on nagovarjal k odločnemu nastopanju napram našim nasprotnikom, posebno onim, ki nosijo navadno črne sukneje. Koliko takih migljajev je prišlo iz njegovih ust!

Takšen je bil sedanji nadučitelj šmarski, g. Fran Jurkovič v mlajših letih in njegovo ime je zaslovelo daleč po Slovenskem. A danes je drugačen! Ob priliki birmovanja je razobesil na šolskem poslopju papeževo zastavo brez dovoljenja krajnega šolskeda sveta; svojim podrejenim učiteljem ne da dopusta, če so isti od učiteljskega društva voljeni delegatje k zborom naše „Zaveze“, obtežuje delovanje teh učiteljev z raznimi malenkostnimi šikanami, piše pri domačih konferencah nemške zapisnike in še marsikaj drugega se mu ne more spregledati.

A krono svojemu „stanovskemu“ delovanju zaslužil si je pa pri zadnjih volitvah za državni zbor. Kot volilnega moža za peto kurijo kandidovali so zavedni Šmarčani svojega župana, učitelja Ferlinca. Proti njemu sta posebno šmarska kaplana, ki sta baje celih 14 dni po noči in po dnevi lovila pristaše. Njima se je pridružil „značajnejš“, nadučitelj Jurkovič. On ni hotel dati tisti popoldne prosto, dasi mu je to krajni šolski svet naročil, temuč je učiteljstvu ponudil v izvršitev volilne pravice pol ure dopusta a je zahteval, da morajo za istega posebe prositi. Župana Ferlinca je hotel zadržati, da bi ne mogel v volilno komisijo, kar pa se mu ni posrečilo, ker mu je le ta samo naznanil, da mora kot župan na volišče, naj toraj šolsko vodstvo skrbi za supliranje. In nadučitelj sam je glasoval za nasprotnega kandidata!

Očividno deloval je torej ta vzorni „učitelj“ na to, da bi zmagali klerikalci, kar pa mu je spodletelo, zakaj tovariš Ferlinca je dobil večino.

Takšen mož je sedaj oni isti Jurkovič, kojega je nekdanj upoštevalo skoraj vse slovensko učiteljstvo, tisti Jurkovič, ki je pred devetimi leti vodil v Trstu „Zavezin“ pevski zbor, tisti Jurkovič, ki je nekdanj svoje tovariše nagovarjal k odločnemu odporu proti klerikalni struji ter je vsled tega užival neomejen ugled med njimi.

Danes je njegov ugled splaval po vodi. Tržani gledajo ga le od strani ter želijo iskreno, da bi se ga prej ko mogoče iznebili; učiteljstvo se ga izogiblje, kolikor more, le duhovniki še zahajajo k njemu in on k njim. On, ki s svojo naobrazbo presega marsikaterega „gospoda“, služi njim kot slepo orodje, je njim v štafažo ter jih obkrožuje kot pravcati trabant. Seveda je tudi naročnik „Slovenskemu učitelju“.

Nemec pravi „Jedes Thierchen hat sein Plesirchen“. Pustimo torej tudi mi temu „tovarišu“ njegovo veselje, in da mu ga tudi oddaljnejše učiteljstvo ne bo kazilo, pripomore naj ta opis njegove metamorfoze.

Poslano. Za pravično stvar se sme vsak bojevati, vsak ima pravico in celo dolžnost, da se brani“. Te resnične besede, katere je napisal „Uč. Tov.“ v svoji 35. letošnji številki, so mi prišle na misel, ko sem prečital „Zmes“ ravnokar mi došlega Vašega lista (številka 36), kjer se g. Rešetar znova zaganja v mojo osebo.

G. Rešetar! Ker Vam je do tega, da pribori najuna zadeva učit. konviktu nekoliko gmotnega dobička, ker želite od mene denarne globe za Vašo uslugo, da mi

izdate ime onega tovariša(?), ki troši neresnične vesti o meni, in ker bi na vsak način radi dokazali, da so bili pri mojem nastopu v Mariboru odločilni le nizki, sebični nameni (dozdevni obed pri mariborskem vladiki), zato izjavljam na tem mestu, da ne plačam za učit. konvikt v Ljubljani samo 100 kron, katero vsoto želite Vi, marveč okroglih 500 kron, kakor hitro se mi po verodostojnih osebah dokaže, da sem imel že kedaj pri kakem škofu kosilo.

Obed pri škofu bi sicer ne bil nič nečastnega za nobenega učitelja, torej tudi za mene ne, a nečastno in brezznačajno bi bilo, ako bi učitelj zaradi takega odlikovanja izpreminjal svojo barvo od potrebe do potrebe, ako bi ravnal proti svojemu prepričanju, kakor hočete to, g. Rešetar, Vi čitateljem „Uč. Tov.“ natvezti o moji osebi.

Če me imenujete gospodje okrog „Tovariša“ klerikalca, bodi Vam, če me imenujete kalina in omahljivca, bodi Vam, a za lažnjivca se ne dam imeti, zakaj vse moje trditve v odgovorih g. Rešetarju, so gole, čista istina, ki se ne da izpodbiti. Na Vas, g. R., pa je sedaj vrsta, da dokažete resničnost one svoje trditve, katero še vedno vzdržujete, namreč trditve o mojem obedu pri mariborskem knezoškofu — 500 kron, z besedami petsto kron je pripravljenih.

Ako pa ne dokažete, da je Vaše poročilo o moji osebi resnično, tedaj pač zahteva literarna dostojnost, da mi daste očitno zadoščenje na onem mestu, kjer ste mi storili krivico, sicer veste, kaj naj misli o Vas in Vaših poročevalcih pošten človek.*)

V Središču, 22. grudnia 1900.

Anton Kosi.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Osnutek pravil „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“.*)

V smislu sklepa našega osrednjega odbora v Celji z dne 11. listop. m. l. sestavljen osnutek pravil, kakor ga tu objavljam. Posebni odtisek se ne bo priridel in slavna društva naj pravila kar po „Tovarišu“ pregledajo ter mi svoje želje in nazore vsaj do 1. sušca t. l. dopošljejo, da jih morem potem osrednjemu odboru predložiti, ki bo končno sestavil, oz. odobril pravila ter jih vladi predložil.

I. Ime društva.

Društvo se imenuje in podpisuje „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“.

II. Namen

„Zveze“ je:

- a) združitev vseh slovenskih štajerskih učiteljev (učiteljic) in šolskih prijateljev,
- b) pospeševanje duševnih in materijelnih interesov učiteljstva,
- c) gojitev splošne, posebno pa pedagoško-didaktične naobrazbe svojih članov,
- č) širjenje splošne naobrazbe med narodom.

III. Sredstva.

Društvo dosega svoj namen, da

- a) sklicuje po raznih krajih na Štajerskem zborovanja in pri katerih razpravlja in sklepa o dolžnostih in

*) S tem bodi konec tej pravdi!

***) Zaradi pomanjkanja prostora zadnjič izostalo.

Uredn.

Uredn.

pravicah učiteljstva ter o vzgoji in pouku šolske mladine in prireja javna splošna poučna podavanja in koncerte,

- b) pošilja v posameznih slučajih posebne govornike k zborom domačih učiteljskih društev,
- c) pošilja peticije in resolucije višjim oblastvom,
- č) povzroča in podpira izdajo šolskih listov, mladinskih in sploh poučnih spisov, ter ima lahko svojo knjižnico,
- d) podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic ter bralnih društev,
- e) stopi v zvezo z drugimi avstrijskimi učiteljskimi društvi,
- f) pobira za svoje stroške pri svojih društvenikih letne doneske.

IV. Sedež društva

je na bivališču predsednikovem.

V. Člani.

Zvezi lahko pristopijo:

- a) vsa slovenska učiteljska društva na Štajerskem in sicer so pravi in podporni udje teh društev ob enem člani te „Zveze“,
- b) vsi slovenski učitelji (ice) Štajerskega, ki niso člani „Zvezi“ pristopivših društev,
- c) kot podporni član vsakdo, ki podpira društvene težnje ter plača na leto vsaj po 2 K v društveno blagajno,
- č) častni član „Zveze“ postane lahko vsakdo, ki si je stekel posebnih zaslug za šolstvo in učiteljstvo sploh ter za „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic posebej.“

VI. Pristop in izstop članov.

- a) Posamezna društva pristopijo „Zvezi“, ako to sklenejo v svojem zborovanju. Ta pristop je pismeno javiti „Zvezinemu“ vodstvu, ki o tem sklepa.
- b) Posamezne osebe (gl. V b1) javijo svoj pristop vodstvu osebno ali pismeno.
- c) Pristop „Zvezi“ se lahko vrši o vsakem času, vendar je plačati društvenino za celo tekoče leto.
- č) Posamezna društva izstopijo iz „Zveze“, ako to sklenejo v svojem zborovanju ter svoj sklep pismeno naznanijo „Zvezinemu“ vodstvu. Tudi posamezne osebe morajo svoj izstop pismeno naznaniti.
- d) Pri izstopu je poravnati vso društvenino tekočega leta.
- e) Članstvo se tudi neha, pri društvih, ako po trikratnem, pri posameznikih pa, ako po edenkratnem opominu ne plačajo letnega doneska, ali ako to občni zbor „Zveze“ po predlogu odbora sklene.
- f) Podporniki so člani do roka, do katerega so plačali določeni prispevek.

VII. Dolžnosti in pravice članov.

- a) Vsako okrajno učiteljsko društvo mora predložiti o svojem pristopu in potem redno vsako leto do konca meseca vel. travna imenik svojih članov in vposlati določeni letni donesek;
- b) v istem roku morajo tudi posamezniki plačati svojo društvenino.
- c) Vsako „Zvezino“ društvo ima „Zvezi“ prijaviti svoj vsakokratni odbor koj po njega izvolitvi.
- č) Vsak član „Zveze“ ima pravico se vdeleževati društvenih shodov in koncertov ter pri shodih govoriti in predlagati ter vpeljati goste s sporazumljenjem predsednikovim.
- d) Pravi člani imajo pa tudi pravico glasovati, voliti in voljeni biti.
- e) Če ima „Zveza“ svojo knjižnico, smejo se je vsi člani posluževati.

VIII. Uprava.

- a) Zvezo upravlja vodstvo in upravni odbor.
- b) Vodstvo sestoji iz predsednika, njegovega namestnika, blagajnika, tajnika in dveh odbornikov. Izvoli ga občni zbor za dobo dveh let.

- c) Upravni odbor sestoji iz spredaj imenovanega vodstva in iz predsednikov, ozir. drugih v to pooblaščenih zaupnikov posameznih okrajnih učit. društev, ozir. posameznih učiteljev (ic), in sicer odpošlje vsako društvo, ki ima do 30 pravih članov po enega, 30 do 60 članov po dva itd. članov v upravni odbor.

Posamezni pravi člani imajo pravico do enega odborniškega mesta, ako jih je vsaj 15, do dveh, ako jih je 20 do 60 itd.

Če kakšen član upravnega odbora, izvzemši člane vodstva, izstopi iz dotičnega okrajnega društva, ali ako mu isto svoje zaupanje odtegne, mora prizadeto društvo takoj namestnika določiti.

- č) Predsednik vodi društvo in ga zastopa na zunaj, sklicuje vodstvene seje, odločuje sklepe pri enakem številu glasov ter podpisuje s tajnikom vse spise; kadar je zadržan, namestuje ga namestnik.
- d) Tajnik oskrbuje vse pisarske posle, spisuje zapisnike vodstvenih in odborovih sej ter občnih zborov ter sestavlja letna poročila o delovanju „Zaveze“.

V potrebi imenuje mu predsednik pomočnika, ozir. namestnika izmed članov upravnega odbora.

- e) Blagajnik vodi vse v njegovo področje spadajoče knjige in račune, prejema in izdaja denar, iztirjava zaostalo društvenino ter podpisuje s predsednikom vse spise, tičooče se denarnih zadev.
- f) Vodstvene seje mora sklicati predsednik, ako to zahtevata vsaj dva člana vodstva; seje upravnega odbora pa vsled vodstvenega sklepa ali pa na pismeno zahtevanje petih odbornikov.
- g) Vodstvo je sklepčno, ako so razven predsednika navzoči vsaj trije člani, upravni odbor pa, ako sta navzoči najmanj dve tretjini udov.
- h) Vodstvo oskrbuje izvršitev sklepov upravnega odbora in občnega zbora ter upravlja sploh tekoče, tako imenovane notranje društvene stvari.
- i) Upravni odbor določa letne doneske, kraj in čas občnim zborom, predlaga imenovanje častnih članov ter sklepa o pristopu k drugim učiteljskim zvezam, ozir. o izstopu iz njih, kakor tudi o vseh drugih važnejših stvareh.
- j) V vseh sejah in zborovanjih sklepa se z relativno večino glasov, kadar je enoliko glasov, odločuje predsednik.
- k) Za pote, storjene v interesu „Zveze“, vrača potne stroške vodstvenim članom „Zveze“, drugim odbornikom pa društva, čigar zaupniki so.

IX. Občni zbor.

Občni zbor se vrši vsako leto enkrat. Pri njem se poroča o društvenem delovanju in o društvenem računu ter se obravnavajo vsi predmeti, koje postavi upravni odbor na dnevni red.

Zbor veljavno sklepa, ako je razven odbora navzočih vsaj petdeset pravih članov.

On ima pravico:

- a) voliti vsako drugo leto društveno vodstvo,
- b) izbrati izmed članov tri pregledovalce letnih računov,
- c) imenovati častne člane po predlogu upravnega odbora,
- č) prenařevati društvena pravila,
- d) sklepati o razpustu društva.

X. Društveno glasilo.

Kot društveno glasilo velja vsakokratno glasilo „Zaveze avstr. jugoslovanskih društev“.

XI. Razdruženje, sprememba pravil.

Za sklepanje o razpustu društva mora biti navzoča vsaj ena tretjina pravih članov; za razdruženje morata glasovati najmanj dve tretjini navzočih.

O razpustu more se sklepati le, ako se je to vsaj mesec dni poprej prijavilo vsakemu okr. očit. društvu, ozir. se razglasilo v društvenem glasilu.

(Vse te določbe veljajo tudi za spremembo pravil.)

Ako „Zveza“ preneha, oskrbuje njeno premoženje „Zaveza jugoslovanskih učit. društev“ dotlej, da se ustanovi nova „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. V last te „Zveze“ preide potem vse društveno imetje. Ako se ta „Zveza“ tekom treh let ne oživi, dobi premoženje „Učiteljski konvikt“ ali drugo podporno društvo slov. štajerskega učiteljstva in če takega ni, odloči štajerska delegacija „Zaveze jugoslovanskih uč. društev“, kaj se naj zgodi s premoženjem.

XII. Prepiri med društveniki.

Prepiri med društveniki, ki so se razvili zaradi društvenih razmer, razsoja brez priziva izbrano sodišče, v katero voli vsaka stranka po dva razsodnika, ti štirje si izberejo petega kot predsednika.

XIII. Občne določbe.

- Društvo prične svoje delovanje, ako so mu pristopila vsaj tri okrajna učiteljska društva.
- Upravno delovanje se določi s posebnim poslovnim redom, katerega sestavi vodstvo, a potrdi upravni odbor.
- Društveno leto se pričinja s 1. dnem prosinca.

Medvedovo selo, pošta Pristava, 20. grudnia 1900.

Vekoslav Strmšek,
nadučitelj.

Književnost in umetnost.

Iz knjige življenja. I. zvezek. Pod gornjim naslovom je izšla zbirka novel našega tovariša in pripovedovalca g. Josipa Kostanjevca ter se je začela naročnikom že razpošiljati. Komur je pri srcu razvoj našega domačega slovstva, naj se pobrine ter naj si kakor mogoče hitro naroči to prelepo knjigo, ki je vsekakor tudi v čast našemu učiteljskemu stanu! Naročila sprejema knjigar g. L. Schwentner v Ljubljani, kateremu je poveril razprodajo g. pisatelj. Knjiga stane 3 K, po pošti 20 h več! — Vsebina je ta-le: Roža, List za listom, Brez službe, Škof, Najsrečnejši poštar, Zakaj nisi bil mož, Ženitna ponudba. — Vse povesti so zajete naravnost iz našega slovenskega življenja ter so pisane v krasnem slogu in duhovito. V kratkem prinesemo daljšo oceno, iz katere bode razvidno, kako smo lahko ponosni, da imamo v naših vrstah moža, kakršen je Kostanjevec. — Sezite po tem lepem novoletnem darilu!

Štiri knjige za mladino. Podjetni knjigotržec J. Giontini je izdal za Božič slovenski mladini štiri nove knjige in sicer sedem povestic Rudolf Vrabla, zbranih v knjigo „Božični darovi“ (cena 32, s pošto 35 vin.), povest „Nezgodna na Palovanu“ s sliko, (cena 40, s pošto 45 vin.). „Pri Vrbovčevem Grogi“, povest za dečke in deklice v dobi od 7. do 12. leta s sliko. Po nemškem izvirniku spisal Janko Leban (cena 40, po pošti 43 vin.). „Strelec“, angleški spisal I. F. Cooper s sliko (cena 43, po pošti 48 vin.). Prav toplo priporočamo te lepe knjige za šolarske knjižnice.

Jug. Izdaja Fr. Derganc. Izhaja po enkrat na mesec. Cena celo leto 5 K, četr leta 1.25 K. Vse pošiljatve naj se pošiljajo pod naslovom: Redaction „Jug“, Wien, XVIII., Martinsstrasse 19, II. 31. — „Jug“ bo objavljala politične, gospodarske, in socialne sestavke, priobčeval izvirne spise iz naravoslovja, poročal o vseh važnih prikaznih na polju elektrotehnike, razpravljala o zanimivih poglavjih iz medicine in higijene, seznanjal občinstvo z antropologijo, psihologijo, pedagogiko, kulturno zgodovino itd. — Vsebina prve številke nam kaže, da bo nastopil „Jug“ novo strujo v slovenskem slovstvu. Posamezne številke bodo posvečene slavnim možem (Trubarju, Ugnadu, Stritarju, Jurčiču, Aškercu itd. Pesnik Kette je „Jugu“ uзор in ideal, zato „Jug“ prav toplo priporočamo.

„Svetilnik“ je izšel in prinesel jako zanimivo in mnogovrstno vsebino, iz katere je lahko razvideti, da je list namenjen sloju, ki je najbolj potreben pouka: našim delavcem. Istotako priča vsebina prvih dveh števil, da je list v dobrih rokah ter da temelji na trdnih načelih in da ima določen cilj. „Svetilnik“ bo dober svetovalec našim delavcem ter bo skrbel tudi za prijetno in koristno razvedrilo. Izhajal bo vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu ter stane 3 K na leto. Naroča se pri upravnistvu v ulici s. Nicolo št. 10. IV. nadstropje v Trstu.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: G. Fran Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju, nabral pri okr. učit. konferenciji 8.14 K; g. Josip Korošec, nadučitelj v Kropi, 2 K; g. Val. Zavrl, nadučitelj v Begunjah 2 K.

Osebnosti. Gg. ravnatelj Fr. Hubad, dr. R. Junowicz in A. Senekovič so pomaknjeni v VI. činovni razred in gg. okr. šolska nadzornika Fr. Levce in M. Proft pa v VII. činovni razred. — Čestitamo!

Priporočene knjige. C. kr. okr. šolski sveti v Črnomlju, Kočevju in Novem mestu so dali vsem krajnim solskim svetom nalog, da naroče za šolarske knjižnice „Zvonček“ in „Vrtec“ in za učiteljske knjižnice pa „Popotnik“ in Dimnikovo „Avstrijsko zgodovino za ljudske šole“.

„Zvonček“ — ta naš najboljši in najpriljubljenejši mladinski list se je zaradi nove glave, katero je narisal arhitekt Jager, nekoliko zakasnil. Druge številke bodo izhajale redno dne 1. vsakega meseca.

„Slovenec“, glasilo „prijateljev“ ljudskih učiteljev piše: „Mi vemo za gorostasne lumparije liberalnih učiteljev — zabelježujemo kroniko liberalnega učiteljstva ter jo potem ob priliki porabimo tam, kjer bo izdalo!“ — Torej ni dovolj, da ste s pamfletom „Učiteljstvo — resen stan“ oblatili učiteljski stan z najostudnejšimi lažmi in obrekovanjem, sedaj hočete še „lumparije“ posameznikov porabiti tam, kjer bo izdalo, to se pravi, posamezne učitelje denuncirati. Le, častita gospoda, le na dan z učiteljskimi „lumparijami“, a povemo vam, da bomo prav tako brezobzirno porabili tam, kjer bo izdalo, tudi mi poleg „lumparij“ tudi vse „pikantnosti“ posameznih duhovnikov, katerih imamo že mnogo zabilježenih v kroniki klerikalnega duhovništva! Le na dan torej z „lumparijami“ vi „katoliški“ obrekovalci!

Somišljenike prosimo, da nam vsako „lumparijo“ in pikantnost iz vrst duhovnikov in priznanih klerikalcev takoj naznanijo, da jo porabimo tam, kjer bo izdalo!

Klin s klinom! Klerikalni listi: Slovenec, Slovenski List, Domoljub, Gorica, Primorski List, Slovenski Gospodar in Slovenski učitelj — postajajo vedno drznejši napram naprednemu učiteljstvu in novi šoli. Neobhodno potrebno je, da vsak napad odbijemo. Uredništvo pa ne more vsemu kaj, zato prosimo posamezne napredne sotrudnike, da bi odbijali v našem listu vse klerikalne napade na naš stan in novo šolo. Eden naj vzame na muho „Slovenca“, drugi „Slovenski List“, tretji „Domoljub“, četrta „Gorica“ itd. Prosimo dotičnike, kateri bi blagovolili odgovarjati kateremukoli zgoraj imenovanih klerikalnih listov, da se nam javijo, da bomo vedeli pri čem da smo. Za strogo uredniško tajnost jamčimo vsakemu. Torej prosimo!

Naša zmaga. V mestih in trgih na Kranjskem so voljeni za državne poslance gg. dr. A. Ferjančič, notar J. Plantan in dr. Ivan Tavčar. Vsi so prijatelji nove šole in naprednega učiteljstva. En sam teh odtehta glede zmožnosti pet kranjskih klerikalnih poslancev, od katerih je znano, da se že portirja ustrašijo, kamoli da bi se upali pred ministra, če je slabe volje. Na Goriškem je izvoljen v IV. kuriji tudi kandidat narodno-napredne stranke g. Oskar Gabršček. Slava zavednim volilcem!

C. kr. okr. šol. svet za goriško okolico je sklenil naročiti za vse šole okraja „Zvonček“ in „Knjižnico“

za mladino". Sklenil je priporočiti učiteljstvu Dimnik: „Avstr. zgodovino“, Peerz: „Cesar Fr. Jos. I. v Gorici“ ter pristop k „Slov. šol. Matici“. C. kr. okr. šolski svet je že pristopil kot ustanovnik. Ker je daroval tuk. dež. odbor za vsako šolo cesarsko in deželno zastavo, sklenil je okr. š. sv. nakupiti za vsako šolo še slovensko. Ustanovila se je enorazredna šola za kat. občini Rupa-Peč (otroci so hodili do sedaj v Miren). V letu 1901 se sezidajo šolska poslopja v Vrtojbi, Vipolžah in na Gradišču. V prvo vrsto je bila pomaknjena gdč. Adela Mozetič, učiteljica v Solkanu. Vsled prispevka dež. šol. zaloga v znesku 71.480 K, znižala se je šolska doklada na 65⁰/₀.

Pri volitvi v V. skupini v Ptuj dne 3. prosinca t. l. stali so naši tovariši čvrsto za kandidata g. Hribarja, a z žalostjo moramo zabeležiti, da se je med njimi našel tudi „mož“, ki se je z vso vnejo poganjil za kandidata mariborskih rudečkarjev, dekana Žičkarja. Kam plovemo?! Ali Vas ni sram, g. R., da stojite v vrsti naših nasprotnikov? Ali res hočete biti farovski hlapec? Slobodno, a mi vsi drugi — nikoli!

Iz deželnega šolskega sveta. V seji 13. m. m. so bili pomaknjeni v višji plačilni razred gg.: Josip Medic, Josip Benedek, Jurij Adlešič, Leop. Zupin, Anton Cirman, Ivan Rupnik, Alojzij Račič, Fran Klinar, Josip Levičnik, Matija Bartel in Andrej Šest v I. plačilni razred. Pavel Borštnik, Neža Bregar, Ivan Lokar, Josip Svetina, Hedvika Rosina, Ernestina Clarici, Florijan Rozman, Jakob Cepuder, Marija Cepuder, Friderik Kaucky, Avgusta Klančar, Ivan Wittreich, Josip Travnar, Jakob Furlan, Josip Windisch in Ivan Krulec v II. plačilni razred; Ivan Poznik, Anton Kadunc, Ivan Strehovec, Ivan Perko, Bibijana Bizalj, Pavel Gorjup, Ana Moos, Karol Wider, Vendelin Sadar, Štefan Birk, Kristina Schuller, Antonija Rott, Ana Petrovič, Josipina Fortuna, Karolina Trost-Bervar, Peter Pogačnik, Ivana Zupanec, Ivan Berar, Olga Leskovic, Ivan Zupan, Ernestina Ohman, Marija Jamšek, Ana Zevnik, Gizela Ekel in Martin Humeč v III. plačilni razred. — V Orehovicu pri Novem mestu sta premeščena Ivan Benedičič iz Cerkelj in Marija Benedičič in Velike Doline. Za kmetijski pouk na ljudskih šolah je nakazal deželni šolski svet nagrade v skupnem znesku 3000 K.

Verska šola. Katehet na deželi (kraj in ime danes zamolčimo) je po volitvi vse otroke, deklice in dečke, tistih očetov, ki so volili napredne kandidate, tako pretepel v šoli, da so revčki vsi črni in klobasasti prišli domu. Vsa stvar se je naznanila deželni vladi, ki jo je odstopila okrajnemu glavarstvu in ta pa sodniji. Taki so torej klerikalci kot „prijatelji“ šole! „Slomškarji“ in „Slomškarice“, ali vas ni sram, da se bavite s to črnuhasto druhaljo? In to ni edini slučaj! Somišljenike prosimo, da nam vse take in enake slučaje nemudoma naznanijo, da jih naznamo tam, kjer bo izdalo. Prosimo.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1569

Kranjsko.

o. šol. sv. Na deškem oddelku trirazredne ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati za moško učno moč jedno učno mesto s postavnimi prijemki.

Prosilci naj pošljejo prošnje tukajšnjemu uradu službenim potom do 31. prosinca 1901.

Št. 1282

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Štrekljencu razpisano je drugo učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno

oziroma začasno nameščenje in je prošnje do 25. prosinca 1901 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju dne 3. prosinca 1901.

Parma.

Z. 1182

o. šol. sv. Na štirirazrednici v Senožečah je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje naj se predpisanim potom vlagajo semkaj do dne 28. prosinca 1901.

C. kr. šolski svet v Postojini dne 1. prosinca 1901.

Laschan.

Št. 2086

Štajersko.

o. šol. sv. Na sledeče imenovanih šolah je stalno namestiti tale učiteljska mesta:

1. pri Sv. Barbari eno mesto, III. pl. razr. in soba;
2. pri Sv. Duhu v Halozah, eno mesto, II. pl. razr. in soba;
3. pri Sv. Marjeti nižje Ptuj, eno mesto, III. pl. razr. in soba;
4. pri Sv. Vidu, dve mesti, III. pl. razr. in sobi;
5. pri Sv. Bolfenku, v slov. gor., eno mesto, III. pl. razr. in soba,
6. pri Veliki nedelji, eno mesto, III. pl. razr. in soba;
7. pri Sv. Miklavžu, eno mesto, III. pl. razr. in soba;
8. pri Sv. Florjanu pri Rogatci, eno mesto, III. pl. razr. in soba;
9. pri Sv. Jurju na donački gori, eno mesto, III. pl. razr. in stanovanje (dve sobi in kuhinja) po pogodbi s krajn. šol. svetom.
10. v Žitalah (Sefiltron) eno mesto, III. pl. razred.

Mesta pod 4, 9 in 10 se namestijo event. tudi provizorično.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci (prosilke) za katero teh mest, naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z izpričevalom zrelozpitja, učne usposobljenosti in z domovinskim listom, do 20. prosinca 1901 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Predsednik krajnega šolskega sveta v Ptuj.

Z. 1022

Cilli 1. An der einclassigen Volksschule in St. Judok am Kozjak, Schulbezirk Gonobitz, die Lehrer-, zugleich Schulleiterstelle, II. Ortsclasse;

2. an der Volksschule in Lemberg, Bezirk St. Marein, die Lehrer-, zugleich Schulleiterstelle, III. Ortsclasse;

3. an der Volksschule in St. Peter ob Tüffer in Hrastnigg, Bezirk Tüffer und in Heilenstein Bezirk Franz je eine Lehrer-, eventuell Lehrerinnenstelle, II. Ortsclasse;

4. an der Volksschule in Riez (Bezirk Oberburg), zwei Lehrer-, eventual Lehrerinstellen, in Gorizee und Prassberg (im gleichen Bezirk) je eine, in St. Georgen *a/d* (Bezirk Franz) drei, in Prihova und Stanitzce (Bezirk Gonobitz) je eine Lehrer-, eventuell Lehrerinstelle, III. Ortsclasse.

Bewerber (Bewerberinnen) um eine dieser Stellen, wollen ihre Gesuche, welche mit dem Reifezeugnis, dem Lehrbefähigungszeugnis, dem Heimatschein und rücksichtlich der Schulleiterstellen auch mit dem Nachweise der Befähigung zur subsidiarischen Ertheilung des katholischen Religionsunterrichtes instruiert sein müssen, im Wege des vorgesetzten Bezirksschulrathes bis zum 30. Jänner 1901 beim betreffenden Ortsschulrath einbringen.

Cilli am 31. Dezember 1900.

Listnica uredništva:

Več dopisov smo morali zaradi pomanjkanja prostora odložiti. Prosimo potrpljenja, pride vse na vrsto.



„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrta leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.